

Innovationsvenlig miljøpolitik

Af: direktør Peter Calow, Institut for Miljøvurdering

Regeringen har nu fremlagt sin strategi for Danmark i den globale økonomi. Det er et ambitiøst katalog over, hvad der skal til, for at vores økonomi fortsat kan være en af de mest konkurrencedygtige i verden. Næste skridt må være at omsætte de mange forslag til handling.

Et område, hvor Danmark har et godt udgangspunkt for fortsat vækst, er miljøteknologien. Vindmøller, fjernvarmeteknologi, isoleringsmaterialer, enzymer, knowhow - Danmark står stærkt på en række områder.

Uanset om du spørger til venstre eller højre i folketingsalen, er alle enige om, at der er et enormt potentiale for dansk erhvervsliv i at satse på miljøteknologi. Men det er ikke kun i Danmark, at man har store forventninger til miljøteknologiens rolle.

”Øko-innovation vil blive en af de vigtigste drivkræfter for fremtidens økonomiske vækst i EU”, sagde EU’s Miljøkommisær, Stavros Dimas, torsdag d. 15. marts på et større møde for europæiske erhvervsledere. ”Både af hensyn til økonomien og miljøet skal vi gøre alt, hvad vi kan for at sikre, at Europa er på forkant med denne udvikling”.

Spørgsmålet er bare, hvordan man politisk bedst stimulerer udviklingen?

Miljøpolitik for miljøets skyld

Institut for Miljøvurdering var for nylig vært for Green Roads to Growth Forum, hvor en række ledende beslutningstagere og internationale eksperter kunne udveksle erfaringer og diskutere, hvordan man mest sandsynligt skaber økonomisk vækst, miljøforbedringer og flere job – på samme tid.

Hovedkonklusionen fra Green Roads to Growth var, at miljøpolitikken kan ikke løse Europas vækst- og arbejdsløshedsproblemer.

De fleste af de grundige studier af virkningen af miljøpolitikken på væksten i BNP, viser, at de positive eller negative virkninger er på under 1-2%. Og på trods af den optimistiske udmelding fra Kommissionen for nylig om, at miljøet ikke er en jobdræber, kan udviklingen af ny, smart miljøteknologi imidlertid medføre arbejdskraftbesparelser.

Green Roads to Growth konkluderede derfor også, at miljøpolitikken primært sigte bør være at beskytte miljøet.

Denne klarhed bør anerkendes af miljøforkæmpere, erhvervslivet og politikerne. Det gavner nemlig aldrig nogen, hvis der hersker forvirring om de politiske mål. Det sker for ofte, at miljøpolitik vurderes isoleret, hvilket kan medføre en overdrivelse af de påståede effekter på væksten eller jobskabelsen.

Alligevel er grønne veje til vækst ikke blot fri ønsketænkning. Nok er vejene til vækst er ikke automatisk rene. Men de er heller ikke automatisk snavsede. For at kunne bevæge os i en mere ren retning, er vi nødt til at udvikle en hensigtsmæssig teknologi. Og her er øko-innovation nøglen.

En gennemtænkt miljøpolitik vil kunne give det nødvendige incitament. Men hvad betyder ”gennemtænkt” i denne sammenhæng?

Gennemtænkte løsninger

For det første opstår virksomheder ikke spontant omkring miljøvenlige produkter, der ikke giver overskud. Miljøfordelene er ikke automatisk del af det marked, virksomhederne operer på. Der er med andre ord markedsfejl. Og de kan kun udbedres, hvis regeringerne blander sig. Økonomiske instrumenter, såsom grønne afgifter og omsættelige forureningskvoter, er principielt de bedste løsninger, idet de skaber fleksibilitet og sikrer omkostningseffektive løsninger. De tilvejebringer også vedvarende incitamenter for teknologisk udvikling.

Staten kan også støtte forskning og udvikling inden for miljøteknologi. Det er der to gode grunde til at gøre. På den ene side kan forskning og udvikling normalt betragtes som et offentligt gode i den forstand, at omkostningerne afholdes af opfinderen, men fordelene ofte ikke kun tilfalder opfinderen, men samfundet som helhed. Hertil kommer, at markeder for miljømæssig forskning og udvikling er usikre, fordi de afhænger af sikkerheden og styrken i den fremtidige miljøregulering.

For det tredje er der spørgsmålet om, hvor målrettet støtte til forskning og udvikling skal være. På den ene side er det risikabelt at yde målrettet støtte til konkrete teknologier, fordi det i komplekse markeder er mere sandsynligt, at man vælger tabere end vindere. På den anden side bliver regeringerne muligvis fristet til at tage risici med offentlige midler, hvis den potentielle nytte af forskningen er stor, men den pågældende viden imidlertid er så let tilgængelig, at der ikke er mulighed for, at der kan opstå rentable virksomheder i kølvandet. Dette kan for eksempel være tilfældet inden for teknologier med lav eller ingen CO²-udledning. Men regeringerne bør anerkende, hvilke risici de tager med de offentlige midler, og forsøge at minimere dem, eksempelvis ved at indhente passende markedsoplysninger.

Miljøpolitikken og globaliseringsstrategien

Derfor er beskeden til regeringen herhjemme, men også til politikere i resten af Europa, som ser miljøpolitikken som et middel til beskyttelse af miljøet og økonomisk afkast: Eventuelle indgreb skal foretages med forsigtighed. Miljøpolitikken skal føres for miljøets skyld, men skal også gøres innovationsvenlig. Anvend økonomiske instrumenter til at opbygge markeder omkring specifikke miljøproblemer på en sådan måde, at det stimulerer nye, fleksible måder til at håndtere problemerne, og skaber den langsigtede stabilitet, der er nødvendig for at fremme investeringer.

Med regeringens globaliseringsstrategi har vi nu et godt udgangspunkt for at bevare og styrke Danmarks førerposition. Og miljøpolitikken skal spille en rolle.